

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๕๓
วันจันทร์ ที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๘
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาต สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายวรชิต สิงหเสนี	โฆษกกรรมการ
๕. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	โฆษกกรรมการ
๖. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๗. นางจุรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๘. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๙. นายเอียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๐. พลเอก นิวัติ ศรีเพ็ญ	กรรมการ
๑๑. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๒. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๓. นายภุมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๔. พลตรี วีระ โรจนนาค	กรรมการ
๑๕. นายศุภชัย ยาวะประภา	กรรมการ
๑๖. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๗. พลเอก อัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๘. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑๙. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	(ลาการประชุม)
๒. นางกิริณา สุมาวงศ์	(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายจินตพันธุ์ ทังสุบุตร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

๒. นายวราห์ เห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานประธานรัฐสภา

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

นายเจษฎ์ โทณะวณิก

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสาวรัญญา ทศนัศรวิงศ์

๒. นางสาวจิตติพร วิชัยธนพัฒน์

คณะกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ

๑. นายเมธา ศิลาพันธ์

อนุกรรมการ

๒. นายดุขฎิ พรสุขสวัสดิ์

อนุกรรมการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๔๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๑ วันอังคาร ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๒ วันพุธ ที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๓ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๔ วันจันทร์ ที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๕ วันอังคาร ที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๖ วันพุธ ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๗ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๘ วันศุกร์ ที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๙ วันจันทร์ ที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

- [illegible]

อยู่ระหว่างการตรวจทานของนายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

๓.๑ การปรับแนวทางการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ รายงานผลการศึกษาเรื่องการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งว่าสมควรกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง หรือต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ก่อนวันเลือกตั้ง และปัญหาอุปสรรคของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องกรอบระยะเวลาดำเนินการ

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า ได้รับมอบหมายจากคณะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ให้ประสานงานกับสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย โดยได้หารือเรื่องการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งที่ผ่านมากำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้งว่า หากจะเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ก่อนวันเลือกตั้งนั้น สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จะมีปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติงานหรือไม่ โดยได้รับการชี้แจงว่า ในทางปฏิบัติสำนักบริหารการทะเบียนจะต้องดำเนินการประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งล่วงหน้าก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่ายี่สิบวัน โดยสำนักบริหารการทะเบียนจะต้องจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศให้แล้วเสร็จยี่สิบวันก่อนวันเลือกตั้ง เพื่อแจ้งไปยังแต่ละครัวเรือนเพื่อตรวจสอบว่ารายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละครัวเรือนตามบัญชีรายชื่อมีตัวตนจริงหรือไม่ ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน หากปรากฏว่าบัญชีรายชื่อไม่ถูกต้องเจ้าบ้านจะต้องแจ้งเพิกถอนรายชื่อ ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง จะมีสำนักทะเบียนประจำจังหวัด สำนักทะเบียนประจำอำเภอ และสำนักทะเบียนประจำท้องถิ่นทั่วประเทศประมาณ ๑,๒๐๐ แห่ง โดยสำนักทะเบียนในแต่ละแห่งในแต่ละวันจะมีประชาชนแจ้งเปลี่ยนแปลงข้อมูลทางทะเบียนได้แก่ เพิ่มชื่อ ถอนชื่อ และแจ้งตาย ในทางปฏิบัติสำนักทะเบียนแต่ละพื้นที่จะลงข้อมูลในระบบเพื่อส่งข้อมูลไปยังสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นศูนย์กลางข้อมูลของระบบ อย่างไรก็ตาม สำนักบริหารการทะเบียนมีความเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงข้อมูลทางทะเบียนของประชาชนในแต่ละพื้นที่จะกระทบต่อการจัดทำฐานข้อมูลและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ดังนั้น จะต้องมีความชัดเจนเรื่องการนับระยะเวลาการมีสิทธิเลือกตั้งของบุคคลผู้มีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์ว่าจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง หรืออายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์ก่อนถึงวันเลือกตั้ง เนื่องจากการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง ที่ผ่านมาสักการทะเบียนสามารถดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยยึดหลักว่าบุคคลที่อายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง สำนักบริหารการทะเบียนสามารถตัดยอด ณ วันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้งได้ทันที ดังนั้น หากคณะกรรมการจะเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันก่อนวันเลือกตั้งก็ต้องกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน เพื่อสำนักทะเบียนต่าง ๆ ทั่วประเทศจะได้ดำเนินการประมวลผลซึ่งคาดว่าจะต้องใช้เวลาประมวลผลประมาณห้าวัน และสำนักบริหารการทะเบียนจะดำเนินการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ครบทุกหน่วยเลือกตั้งทั่วประเทศ ซึ่งคาดว่าจะต้องใช้

ระยะเวลาดำเนินการประมาณสิบวัน เมื่อคำนวณรวมกับระยะเวลาดำเนินการทางธุรการ การติดต่อประสานงานระหว่างสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครองกับสำนักทะเบียนประจำจังหวัด สำนักทะเบียนประจำอำเภอ และสำนักทะเบียนประจำท้องถิ่นประมาณห้าวัน ดังนั้น สำนักบริหารการทะเบียนจะมีระยะเวลาดำเนินการเพื่อจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้แล้วเสร็จก่อนวันเลือกตั้งสิบห้าวัน เมื่อรวมกับระยะเวลาการประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครองจะมีระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงวันประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามสิบห้าวันก่อนวันเลือกตั้ง

ส่วนข้อกังวลของสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง คือ การกำหนดวันเลือกตั้งเพื่อให้สำนักบริหารการทะเบียนได้เริ่มต้นดำเนินการประมวลผลรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศและจัดพิมพ์บัญชีรายชื่อเพื่อจัดส่งไปยังครัวเรือนต่าง ๆ ทั่วประเทศให้เสร็จสิ้นก่อนวันเลือกตั้ง ที่ผ่านมามีปัญหาเนื่องจากคณะรัฐมนตรีเสนอร่างพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรและกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อคณะรัฐมนตรีนำความขึ้นกราบบังคมทูลแล้วไม่พระราชทานคืนมาภายในสิบวัน ซึ่งเป็นระยะเวลาที่จะรวมอยู่ในกรอบระยะเวลาการจัดการเลือกตั้งสิบห้าวัน เมื่อรวมกับระยะเวลาดำเนินการของสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครองในการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามสิบห้าวันแล้วก็จะเกินสิบห้าวันก่อนวันเลือกตั้ง ดังนั้น ระยะเวลาที่สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง จะสามารถดำเนินการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ทันกำหนด ต้องมีระยะเวลาดำเนินการไม่น้อยกว่าสามสิบห้าวันก่อนวันเลือกตั้ง

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ สอบถามว่า หากคณะกรรมการกำหนดหลักการเกี่ยวกับการตราพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร และกำหนดวันเลือกตั้งใหม่เป็นสองขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่หนึ่ง การตราพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร และขั้นตอนที่สอง ภายในสิบห้าวันหลังจากมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรให้คณะรัฐมนตรีหารือร่วมกับคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อกำหนดวันเลือกตั้ง จะสามารถแก้ไขปัญหาเรื่องระยะเวลาดำเนินการของสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ได้หรือไม่

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรจะกำหนดวันเลือกตั้งไว้ในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรด้วย ซึ่งจะรวมระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ขั้นตอนการนำความขึ้นกราบบังคมทูลจนถึงขั้นตอนการพระราชทานคืนมา ซึ่งแต่ละขั้นตอนจะรวมอยู่ในระยะเวลาการจัดการเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวันแต่ไม่ช้ากว่าหกสิบวันนับแต่วันยุบสภาผู้แทนราษฎร

ในอดีตเคยเกิดเหตุการณ์ในการเลือกตั้งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๙ คณะรัฐมนตรีกำหนดวันเลือกตั้งโดยไม่ได้หารือกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทำให้ระยะเวลาที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนด ศาลรัฐธรรมนูญจึงได้วินิจฉัยว่าการเลือกตั้งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดการเลือกตั้งไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นปัญหาอย่างมากในการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนมากไม่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งจึงทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและไม่เที่ยงธรรม ดังนั้น หากกำหนดให้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรและพระราชกฤษฎีกากำหนดวันเลือกตั้งแยกออกจากกันคนละฉบับ จะทำให้สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง มีระยะเวลาดำเนินการในการจัดทำ

บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่เกิดปัญหาข้อผิดพลาดเกี่ยวกับบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ประธานกรรมการสอบถามว่า ปัจจุบันสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ใช้ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อรองรับการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ และในกรณีที่กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันก่อนวันเลือกตั้ง สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง จะสามารถตรวจสอบข้อมูลได้หรือไม่ว่าบุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ก่อนวันเลือกตั้ง หากสามารถตรวจสอบได้ก็จะทำให้บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ก่อนวันเลือกตั้งสามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้ทันที ดังนั้น หากคณะกรรมการจะกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ก่อนวันเลือกตั้ง สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง และคณะกรรมการการเลือกตั้ง ก็จะไม่มีปัญหาในทางปฏิบัติแต่จะมีปัญหาเรื่องระยะเวลาดำเนินการ หากคณะกรรมการกำหนดว่าการเลือกตั้งต้องไม่ดำเนินการก่อนสี่สิบห้าวัน แต่ไม่ช้ากว่าหกสิบวัน จะสามารถแก้ปัญหาได้หรือไม่

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรจะกำหนดวันเลือกตั้งไว้ด้วย หากทรงพระราชทานคืนมาช้าก็จะกระทบต่อระยะเวลาดำเนินการ ทำให้ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เนื่องจากวันเลือกตั้งที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกายังไม่มีความชัดเจนว่าจะเป็นวันที่เท่าใด หากพระราชทานคืนมาช้าจะทำให้ระยะเวลาตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรเหลือเวลาดำเนินการเพื่อจัดให้มีการเลือกตั้งไม่ถึงสามสิบวัน คณะกรรมการการเลือกตั้งก็อาจต้องเลื่อนการเลือกตั้งออกไป

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ กล่าวว่า ที่ผ่านมามีเมื่อนายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงตราพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรจะทรงพระราชทานคืนมาโดยไม่ชักช้า และวันเลือกตั้งก็จะเป็นวันที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร จึงไม่มีปัญหาเรื่องความล่าช้าจนไม่สามารถดำเนินการจัดการเลือกตั้งภายในเวลาที่กำหนด

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า ระยะเวลาดำเนินการตราพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรจะนับรวมอยู่ในระยะเวลาสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ยุบสภาผู้แทนราษฎรด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า การดำเนินการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง จะต้องใช้เวลาดำเนินการสามสิบห้าวัน ดังนั้น คณะรัฐมนตรีต้องหารือร่วมกับคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อกำหนดวันเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในห้าวัน และต้องไม่กำหนดวันเลือกตั้งก่อนสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีหารือร่วมกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งจะทำให้สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง มีระยะเวลาเหลือเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้นอีกไม่น้อยกว่าสิบวัน ดังนั้น ควรเปลี่ยนแปลงระยะเวลาดำเนินการให้คณะรัฐมนตรีต้องหารือร่วมกับคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อกำหนดวันเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในห้าวัน

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ กล่าวว่า การแก้ไขคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ก่อนวันเลือกตั้ง หากมี

การเลือกตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จะทำให้เยาวชนซึ่งมีอายุครบอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันก่อนวันเลือกตั้งสามารถใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งแรกได้จำนวนมาก

นายธนาววัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง สอบถามว่า ข้อมูลประชากรที่จะนำมาจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นข้อมูลที่นำมาจากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง ซึ่งจะรวบรวมสถิติ ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคมของแต่ละปี หากมีการเลือกตั้งภายหลังจากที่กรมการปกครองได้รับรองข้อมูลในปีที่ผ่านมาแล้ว จะทำให้เกิดปัญหาการจัดทำรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องนำข้อมูลจากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรของกรมการปกครองมาดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รวมทั้งตรวจสอบเรื่องการเสียสิทธิทางการเมืองด้วย ที่ผ่านมามีคณะกรรมการการเลือกตั้งมีปัญหาในทางปฏิบัติหรือไม่ และจะส่งผลกระทบต่อระยะเวลาสามสัปดาห์วันในการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งจะออกระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดให้นายทะเบียนกลาง นายทะเบียนจังหวัด นายทะเบียนอำเภอ และนายทะเบียนท้องถิ่นเป็นผู้ช่วยเหลือในการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หากระยะเวลาดำเนินการไม่ถึงสามสัปดาห์วันหลังจากที่ทราบกำหนดวันเลือกตั้งแน่นอนแล้ว ก็จะทำให้เกิดปัญหาขึ้น เช่น รายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งตกหล่น หรือผู้ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งยังปรากฏชื่อในรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น ดังนั้น ระยะเวลาดำเนินการที่จะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรต้องไม่น้อยกว่าสามสัปดาห์วัน ซึ่งเป็นกรอบระยะเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครองสามารถดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากกำหนดระยะเวลาน้อยกว่าสามสัปดาห์วัน อาจมีปัญหาในเรื่องการตรวจสอบรายชื่อผู้ถูกตัดสิทธิทางการเมืองโดยอาจจะยังปรากฏรายชื่ออยู่ในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เนื่องจากนายทะเบียนไม่สามารถตรวจสอบรายชื่อผู้ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งได้ ประกอบกับรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นรายชื่อที่นำมาจากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรที่มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลตลอดเวลา เช่น การแจ้งเกิด แจ้งย้าย หรือแจ้งตาย เป็นต้น แต่จะไม่มีข้อมูลในเรื่องการถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งซึ่งเป็นหน้าที่ของนายทะเบียนจะต้องดำเนินการตรวจสอบตัดรายชื่อบุคคลผู้ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งภายหลังจากที่ได้รับข้อมูลจากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง แล้ว ซึ่งต้องใช้เวลาในการตรวจสอบประมาณห้าวัน และเป็นระยะเวลาที่รวมอยู่ในกรอบระยะเวลาดำเนินการของสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ก่อนประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่ายี่สิบวัน

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องการกำหนดวันเลือกตั้ง ควรกำหนดให้มีการเลือกตั้งไม่เร็วกว่าสี่สัปดาห์วันแต่ไม่ช้ากว่าหกสัปดาห์วัน โดยนำไปใช้กับกรณีการยุบสภาผู้แทนราษฎรและกรณีการสิ้นอายุของสภาผู้แทนราษฎรด้วย เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาตีความและปัญหาในทางปฏิบัติในอนาคต

นายธนาววัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า กรณีสภาผู้แทนราษฎรครบวาระจะไม่มีปัญหา เนื่องจากสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการการเลือกตั้งและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะทราบล่วงหน้าว่าจะต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่ในกรณีตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลง หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรอาจจะมีปัญหาในทางปฏิบัติได้

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ กล่าวว่า นอกจากเรื่องคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้งแล้ว

คณะกรรมการได้พิจารณาเรื่องที่มาจากสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากการเลือกตั้งทางอ้อมจำนวนสองเรื่องคือ
กรณีการสมยอมระหว่างผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา และกรณีการเลือกผู้แทนจากกลุ่มอื่นจะมี
วิธีการเลือกอย่างไร

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษา
โครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า เรื่องที่มาจากสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากการเลือกตั้งทางอ้อมนั้น
คณะกรรมการได้กำหนดให้ใช้วิธีเลือกกันเองภายในกลุ่มเพื่อให้ได้ผู้แทนของแต่ละกลุ่มเพื่อไปเลือกกลุ่มอื่น
ในระดับจังหวัดและระดับประเทศ โดยวิธีการที่จะเป็นการป้องกันมิให้มีการช่วยเหลือผู้สมัครภายในกลุ่ม
เดียวกันให้ได้รับเลือก หรือการสมยอมระหว่างผู้สมัครภายในกลุ่มเพื่อให้ได้รับการเลือก คือ การใช้วิธีการเลือก
ข้ามกลุ่มโดยไม่ให้เลือกจากกลุ่มเดียวกันแต่จะต้องเลือกผู้สมัครจากกลุ่มอื่นสับเก้ากลุ่ม การสมยอมหรือการ
โน้มน้าวให้เลือกตนเองก็จะกระทำไม่ได้ยาก

ส่วนเรื่องแนะนำตัวผู้สมัครนั้น กรณีที่เป็นการแนะนำตัวผู้สมัครโดยแสดงถึงความรู้ ความสามารถ
และประสบการณ์ ทำงานหรือเคยทำงาน สามารถกระทำได้ แต่หากเป็นกรณีแนะนำตัวพร้อมกับเสนอข้อ
แลกเปลี่ยนว่าหากเลือกตนเองจะตอบแทนด้วยการเลือกผู้สมัครรายอื่น หรือหากเลือกตนเองแล้วจะให้
ผลประโยชน์ตอบแทนไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่น ถือว่าเป็นการกระทำที่เป็น
ความผิดในลักษณะเป็นการสมยอมระหว่างผู้สมัคร จึงควรกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้สมัครที่กระทำการใน
ลักษณะเป็นการสมยอม โดยวิธีดังกล่าวนำไปใช้กับการแนะนำตัวผู้สมัครโดยใช้เครื่องมือสื่อสาร สื่อสังคม
ออนไลน์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และโซเชียลมีเดียด้วย โดยคณะกรรมการเห็นว่าควรบัญญัติรายละเอียด
และวิธีการเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดกล่าวไว้ในกฎหมายลำดับรอง นอกจากนี้ คณะกรรมการ
การเลือกตั้งจะต้องเตรียมความพร้อมด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ จัดทำข้อมูลฐานเครือข่ายของฝ่าย
การเมืองและกลุ่มที่คาดว่าจะลงสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา และประสานงานหน่วยงานที่มีหน้าที่
โดยตรงในการจัดเตรียมแผนงานร่วมกัน เพื่อควบคุมการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาทางอ้อมให้เป็นไปโดยสุจริต
และเที่ยงธรรม

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ
สอบถามว่า เรื่องการเตรียมความพร้อมด้านการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการทุจริตการ
เลือกตั้งกรณีการสมยอมการเลือกตั้งได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมอย่างไรบ้าง

นายดุสิต พรสุขสวัสดิ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษา
โครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า การดำเนินการสืบสวนสอบสวนกรณีการสมยอมการเลือกตั้งในทาง
ปฏิบัติกระทำได้อยาก คณะอนุกรรมการจึงเสนอให้เพิ่มอำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งในการกันบุคคลไว้
เป็นพยาน เนื่องจากการดำเนินการคดีเลือกตั้งที่มีลักษณะเป็นการสมยอมจะต้องมีการกันผู้มีส่วนกระทำผิด
ไว้พยานในคดีเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ส่วนการวินิจฉัยคดีนั้น ควรใช้หลักการสอบสวน
เช่นเดียวกับคดีเลือกตั้งทั่วไปกรณีที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำความผิดก็สามารถดำเนินคดีต่อ
ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริตเลือกตั้งได้ทันที

ประธานกรรมการกล่าวว่า ปัจจุบันคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกันบุคคลไว้เป็นพยานได้
แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่เคยใช้อำนาจนั้น ดังนั้น ในระหว่างที่คณะกรรมการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ
ขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา เพื่อเป็นข้อมูลให้คณะกรรมการได้พิจารณาต่อไป

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ กล่าวว่า เรื่องวิธีการเลือกผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาโดยเลือกจากผู้สมัครกลุ่มอื่น จะมีวิธีการอย่างไรเพื่อให้ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งสามารถเลือกบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และซื่อสัตย์สุจริต เพื่อเข้ามาทำหน้าที่เป็นสมาชิกวุฒิสภา

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า กรณีการเลือกผู้สมัครจากกลุ่มอื่นในระดับอำเภอผู้สมัครภายในกลุ่มเดียวกันอาจมีความคุ้นเคยกัน แต่การเลือกในระดับจังหวัดผู้สมัครอาจจะไม่รู้จักกัน หากปล่อยให้มีการหาเสียงโดยเสรีแบบการเลือกตั้งทั่วไปโดยการปิดป้ายประกาศแนะนำตัว ผู้สมัครอาจต้องอาศัยพรรคการเมืองในการสนับสนุนเงินทุนจัดทำป้ายแนะนำตัว จึงไม่เห็นด้วยกับการเปิดกว้างให้ผู้สมัครจัดทำป้ายแนะนำตัว เนื่องจากผู้มีสิทธิลงคะแนนมาจากบรรดากลุ่มผู้สมัครด้วยกันเองเท่านั้น วิธีการที่เหมาะสมที่สุดคือ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องกำหนดสถานที่รวบรวมข้อมูลผู้สมัครทุกคนโดยจัดทำเป็นเอกสารแนะนำตัวอย่างละเอียดซึ่งมีลักษณะเดียวกับเอกสารแนะนำตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการจัดส่งให้แก่ครัวเรือนทุกครัวเรือน โดยปรับเปลี่ยนรูปแบบการแนะนำตัวผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ทำงานหรือเคยทำงาน ซึ่งจะต้องกำหนดรายละเอียดให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งใช้เป็นเอกสารในการตัดสินใจว่าจะเลือกผู้สมัครจากกลุ่มอื่นอย่างไร และนำมาใช้ทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศด้วย โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะต้องจัดทำเอกสารดังกล่าวให้ผู้สมัครซึ่งเป็นผู้มีสิทธิลงคะแนนได้รับทราบ ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้สมัครซึ่งเป็นผู้มีสิทธิลงคะแนนได้รับทราบข้อมูลของผู้สมัครจากกลุ่มอื่นก่อนตัดสินใจเลือก นอกจากนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องจัดทำเว็บไซต์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัครเพื่อให้ผู้สมัครรายอื่นสามารถเข้าไปสืบค้นข้อมูลรายละเอียดของผู้สมัครจากกลุ่มอื่น หรือการเปิดกระดานในเว็บไซต์เพื่อให้ผู้สมัครแต่ละรายได้แนะนำตัวนอกเหนือจากที่ระบุในใบสมัครก็ได้ แต่วิธีการดังกล่าวก็มีข้อเสีย กรณีผู้สมัครเขียนข้อความที่มีลักษณะเข้าข่ายการสมยอมก็อาจมีผลร้ายต่อผู้สมัครรายนั้น ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องมีการประชุมชี้แจงรายละเอียดให้ผู้สมัครได้รับทราบต่อไป

จากนั้น ประธานกรรมการแจ้งต่อที่ประชุมว่า การชี้แจงสื่อมวลชนในเรื่องคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ควรนำเสนอว่าคณะกรรมการอยู่ระหว่างการเปลี่ยนคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งจากอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง เป็นอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันก่อนวันเลือกตั้ง เพื่อให้ประชาชนที่เกิดหลังวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้งมีสิทธิเลือกตั้งจำนวนมากขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนหลักการดังกล่าวอาจต้องกำหนดวันเลือกตั้งให้มีความชัดเจนแต่ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญอย่างอื่น

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อายุสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันก่อนวันเลือกตั้งจะทำให้จำนวนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นครั้งแรกมีมากขึ้น ซึ่งถือเป็นนวัตกรรมใหม่ของรัฐธรรมนูญ ส่วนเรื่องการสมยอมเพื่อให้ได้รับการเลือกตั้งนั้น อาจจะกระทำในลักษณะที่เป็นการสมคบกันกระทำความผิด จึงควรให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งในการดักฟังโทรศัพท์เพื่อดำเนินการกับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่อาจสมยอมกัน ประกอบกับวิธีการสมยอมกันนั้นสามารถกระทำได้หลายวิธีการ จึงควรบัญญัติหลักการที่เป็นมาตรการลงโทษขั้นรุนแรงซึ่งอาจเป็นการป้องปรามได้ในระดับหนึ่ง

ส่วนกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาทางอ้อมนั้น จะมีวิธีการอย่างไรเพื่อไม่ให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นกิจกรรมปิด กล่าวคือ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นกรรมการ ผู้สมัครเป็นผู้เล่น และประชาชนเข้า

มาเป็นผู้ดู เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในกระบวนการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และในการเลือกสมาชิกวุฒิสภาในขั้นตอนสุดท้าย ควรจัดทำเว็บไซต์เพื่อให้ผู้สมัครซึ่งเป็นผู้มีสิทธิลงคะแนนสามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ หรือประสบการณ์ทำงาน ซึ่งจะเป็นเครื่องมือช่วยการตัดสินใจให้แก่ผู้สมัครซึ่งเป็นผู้มีสิทธิลงคะแนนในการลงคะแนนได้มากขึ้น และลดปัญหาโต้แย้งกรณีอ้างว่าผู้สมัครไม่รู้จักผู้สมัครในกลุ่มอื่น สำหรับการรับรองข้อมูลประวัติของผู้สมัครควรกำหนดให้ผู้สมัครกรอกข้อมูลและรับรองข้อมูลเอง หากมีการปกปิดประวัติข้อมูล หรือให้ประวัติข้อมูลที่ไม่ตรงกับความจริง ก็มีมาตรการลงโทษขั้นรุนแรงต่อผู้สมัครที่แจ้งประวัติและข้อมูลอันเป็นเท็จ

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ กล่าวว่า การสรรหาสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะตรวจสอบประวัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งในทุกประเด็น ซึ่งจะมีการสอบถามไปยังสำนักงานทะเบียนประวัติอาชญากรรม คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประวัติการต้องโทษจำคุกในคดีอาญาซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากการตรวจสอบนั้นเป็นข้อมูลปกปิด คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถให้ข้อมูลประวัติทั้งในด้านดีและด้านลบของผู้สมัครเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือเคยถูกร้องเรียนว่ามีพฤติกรรมไม่เหมาะสมหรือไม่ คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถเสนอข้อมูลให้แก่คณะกรรมการสรรหาได้ แต่สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภารูปแบบใหม่การเปิดเผยข้อมูลประวัติของผู้สมัคร คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีกฎหมายรองรับการใช้อำนาจดังกล่าว หากคณะกรรมการการเลือกตั้งเปิดเผยข้อมูลประวัติส่วนตัวของผู้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภา อาจมีการฟ้องร้องดำเนินคดีต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้

- มีกรรมการสอบถามว่า เรื่องการเลือกสมาชิกวุฒิสภาโดยให้เลือกจากกลุ่มอื่นไม่ใช่เลือกจากกลุ่มตนเองนั้น จะมีการกำหนดวัน การจัดลำดับการเลือก และการประกาศให้ผู้สมัครซึ่งเป็นผู้มีสิทธิลงคะแนนทราบล่วงหน้าอย่างไร

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า การเลือกไขว้หรือการเลือกสลับกลุ่ม หมายถึง การให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งเป็นผู้มีสิทธิลงคะแนนเลือกสมาชิกในกลุ่มอื่นแต่ไม่มีสิทธิเลือกสมาชิกในกลุ่มของตนเอง ส่วนวิธีการจัดลำดับของแต่ละกลุ่ม กรณีที่แต่ละกลุ่มผ่านการเลือกในระดับจังหวัดแล้ว ผู้ที่ผ่านการเลือกของแต่ละกลุ่มในระดับจังหวัดจะมีสิทธิเลือกผู้สมัครจากกลุ่มอื่นได้กลุ่มละหนึ่งคน โดยในขั้นตอนสุดท้ายผู้ที่ได้คะแนนสูงสุกลำดับที่ ๑ ถึงลำดับที่ ๑๐ ของแต่ละกลุ่มเป็นผู้ได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ส่วนลำดับที่ ๑๑ เป็นต้นไปจะขึ้นบัญชีไว้ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภาในกลุ่มนั้นว่างลงก็จะเลื่อนลำดับที่ ๑๑ ขึ้นมาเป็นสมาชิกวุฒิสภาแทน ซึ่งเป็นรายละเอียดของขั้นตอนและกระบวนการที่จะต้องนำไปบัญญัติในกฎหมายลำดับรอง ส่วนเรื่องการร้องคัดค้าน จะเปิดโอกาสให้มีการร้องคัดค้านในเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งที่ผ่านมาคณะกรรมการการเลือกตั้งจะเป็นผู้วินิจฉัยและประกาศ ในกรณีที่เห็นว่าคำร้องมีมูล คณะกรรมการการเลือกตั้งจะส่งถอนชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งรายนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง แต่ถ้าผู้สมัครรับเลือกตั้งเห็นว่าไม่ได้รับความเห็นธรรมก็สามารถอุทธรณ์คำสั่งต่อศาลฎีกาได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ผู้สมัครซึ่งเป็นผู้มีสิทธิลงคะแนนของแต่ละกลุ่มจะถูกเลือกโดยผู้สมัครซึ่งเป็นผู้มีสิทธิลงคะแนนจากอีกสิบเก้ากลุ่ม ซึ่งวิธีการเลือกควรนำไปบัญญัติในกฎหมายลำดับรอง

- มีกรรมการสอบถามว่า หากมีการโพสต์แนะนำตัวในสื่อสังคมออนไลน์ สามารถกระทำได้หรือไม่

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า ถ้าเป็นกรณีแนะนำตัวผู้สมัครสามารถกระทำได้ แต่ถ้าเป็นกรณีแนะนำตัวผู้สมัครที่มีลักษณะแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ตอบแทนไม่สามารถกระทำได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องการเปิดเผยข้อมูลประวัติของผู้สมัครที่เป็นข้อมูลประวัติด้านลบ ควรบัญญัติในกฎหมายลำดับรองว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจประกาศประวัติอาชญากรรม ประวัติการถูกลงโทษจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยมีบทคุ้มครอง คณะกรรมการการเลือกตั้งในการประกาศประวัติของผู้สมัครดังกล่าว

สำหรับกลไกในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้เกี่ยวกับประวัติของผู้สมัคร ไม่ควรกำหนดให้ผู้สมัครไปจัดทำป้ายแนะนำตัวเนื่องจากอาจมีพรรคการเมืองอาจเข้ามาแสวงหาประโยชน์ วิธีการที่ดีที่สุดคือ บัญญัติในกฎหมายให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำประกาศว่าจะมีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาในวันใดมีจำนวนผู้สมัครจำนวนเท่าใด โดยอาจนำรายชื่อของผู้สมัครติดประกาศให้ประชาชนได้รับทราบ โดยใช้งบประมาณของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

- มีกรรมการสอบถามว่า ที่ผ่านมาเคยมีการเลือกไขว้อย่างนี้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า มาตรา ๒๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ได้กำหนดให้มีสมาชิกแห่งชาติซึ่งประกอบด้วยสมาชิกซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งจำนวนไม่เกินสองพันคน และมาตรา ๒๒ กำหนดให้สมาชิกชาติมีหน้าที่คัดเลือกสมาชิกด้วยตนเองเพื่อจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครได้รับการโปรดเกล้าแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ มีจำนวนสองร้อยคน ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับวิธีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาที่คณะกรรมการได้ออกแบบ โดยมีการเลือกกันเองแต่ไม่ใช่การเลือกข้ามกลุ่ม จึงมีคนได้คะแนนหนึ่งคะแนนจำนวนมากเพราะเลือกตัวเอง

ต่อจากนั้น นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ได้นำเสนอประเด็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และความเห็นของประชาชน โดยจัดทำเอกสารในรูปแบบของตารางเพื่อประกอบการร่างรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย

๑. สรุปความเห็นขององค์กรระดับสูงของประเทศ ได้แก่ คณะรัฐมนตรี คณะรักษาความสงบแห่งชาติ สภาพัฒน์รูปแห่งชาติ และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เป็นต้น

๒. สรุปความเห็นของหน่วยงานของรัฐ และองค์กรอื่น ซึ่งรวมถึงองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

๓. สรุปความเห็นของพรรคการเมือง รวมถึงความเห็นของกลุ่ม กปปส.

๔. สรุปความเห็นของประชาชนจากการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นและจากการฟังความเห็นผ่านเว็บไซต์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ

ประธานกรรมการกล่าวว่า เอกสารสรุปการรับฟังความคิดเห็นดังกล่าวทั้งสี่ฉบับ มีเนื้อหาที่กว้างมาก ดังนั้น เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการพิจารณาของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการควรจัดทำสรุปความเห็นดังกล่าวให้มีเนื้อหาที่สั้นและกระชับ โดยพิจารณาเปรียบเทียบกับร่างรัฐธรรมนูญที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการว่า เรื่องใดคณะกรรมการได้มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว หรือเรื่องใดเป็นการเสนอความเห็นที่เป็นแนวความคิดใหม่สมควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เพื่อเสนอต่อที่ประชุมเพื่อพิจารณาต่อไป

สำหรับความเห็นที่เสนอโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คณะกรรมการได้นำมาบัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญแล้ว ซึ่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติเสนอให้บัญญัติช่องทางเพื่อแก้ไขปัญหาในอนาคตเพื่อผ่าทางตันและรองรับกับสถานการณ์ไว้ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินสามารถดำเนินต่อไปได้

๓.๒ พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

ที่ประชุมพิจารณาบทบัญญัติของร่างรัฐธรรมนูญโดยเริ่มตั้งแต่ข้อบทเฉพาะกาลเป็นต้นไปสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

บทเฉพาะกาล

“บทเฉพาะกาล”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบให้คงชื่อ “บทเฉพาะกาล” ไว้ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๖๓

“มาตรา ๒๖๓ ให้คณะองคมนตรีซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้เป็นคณะองคมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

ประเด็นการพิจารณา

นายอัษฎพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ตั้งข้อสังเกตว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ในมาตรา ๒ ได้มีการบัญญัติให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในหมวด พระมหากษัตริย์ ยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ จำเป็นต้องบัญญัติเกี่ยวกับกรณีรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวบัญญัติไว้แล้วในบทเฉพาะกาลของร่างรัฐธรรมนูญนี้ด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ยังมีความจำเป็นจะต้องบัญญัติเรื่องดังกล่าวไว้ในบทเฉพาะกาลของร่างรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการตีความ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติให้รอการพิจารณาร่างมาตรา ๒๖๓ ไว้ก่อน ในประเด็นที่ต้องมีการบัญญัติร่างมาตรา ๒๖๓ ให้มีความเชื่อมโยงกับมาตรา ๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

มาตรา ๒๖๔

“มาตรา ๒๖๔ ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ทำหน้าที่รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าจะมีการประชุมรัฐสภาครั้งแรก

ในระหว่างระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ถ้าบทบัญญัติใดในรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

ในกรณีที่ต้องมีการประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรกตามมาตรา ๑๒๒ แต่ยังไม่มิวุฒิสภา ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่วุฒิสภาต่อไปเว้นแต่การพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าจะมีวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญนี้ รวมทั้งในกรณีใดในรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่น ให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ มาตรา ๙๑ มาตรา ๙๘ มาตรา ๙๙ มาตรา ๑๐๒ มาตรา ๑๐๖ มาตรา ๑๐๘ มาตรา ๑๐๙ มาตรา ๑๑๔ มาตรา ๑๑๕ และบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดที่ห้ามมิให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางการเมือง มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๕๒ มาใช้บังคับกับการสิ้นสุดของสภานิติบัญญัติแห่งชาติด้วยโดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

นายธนาวุฒิ สันข์ทอง เลขานุการการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า ความในวรรคสามของร่างมาตรา ๒๖๔ เป็นการบัญญัติให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติยังคงทำหน้าที่ต่อไปได้ในกรณีที่ยังมิได้มีการเลือกตั้ง และในกรณีที่ยังมิวุฒิสภาก็ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่วุฒิสภา

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การกำหนดระยะเวลาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ในกรณีของสภาผู้แทนราษฎรนั้นได้มีการกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภายในเก้าสิบวัน แต่ในกรณีของวุฒิสภาได้กำหนดให้มีการดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวัน ซึ่งเห็นได้ว่าทั้งสองสภากำหนดวันเลือกตั้งไว้แตกต่างกัน จึงเป็นเหตุให้ต้องมีการบัญญัติบทเฉพาะกาลถึงกรณีที่ยังมิได้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่วุฒิสภาต่อไปได้จนกว่าจะมีวุฒิสภา แต่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติกำหนดระยะเวลาในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีระยะเวลาเท่ากัน คือ เก้าสิบวัน ดังนั้นความในวรรคสามของร่างมาตรา ๒๖๔ อาจไม่มีความจำเป็นที่จะต้องบัญญัติไว้

ประธานกรรมการเสนอให้มีการเพิ่มเติมความในตอนท้ายของวรรคสาม ดังนี้ “ให้มีการประชุมรัฐสภาครั้งแรกเมื่อมีการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและประกาศผลการเลือกสมาชิกวุฒิสภาแล้ว” โดยให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาพร้อมกันทั้งสองสภา และให้ตัดความเดิมของวรรคสองออกทั้งหมด และให้ตัดความในวรรคห้าออกทั้งหมด เนื่องจากในทางปฏิบัติคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ที่เข้าปฏิบัติหน้าที่ย่อมไม่ยืนยันกฎหมายที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาค้างไว้ และให้หมายเหตุว่าเมื่อพิจารณาถึงบทเฉพาะกาลว่าด้วยการปฏิรูป อาจต้องเขียนว่าจะต้องทำอย่างไรเพื่อบังคับให้ต้องทำกฎหมายปฏิรูปให้เสร็จ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการเลือกสมาชิกวุฒิสภาต้องกระทำภายในกำหนดเก้าสิบวัน จะเป็นข้อดีที่ทำให้พรรคการเมืองไม่มีเวลามายุ่งเกี่ยวกับการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งจะทำให้ปัญหาการสมยอมในการเลือกสมาชิกวุฒิสภาลดลงได้

- ควรแก้ไขถ้อยคำในตอนท้ายของวรรคสี่ เพื่อให้ถูกต้องตามหลักภาษา โดยเพิ่มคำว่า “...มาใช้บังคับทั้งการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๖๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๖๔ ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ทำหน้าที่รัฐสภา สมาชิกแทนราษฎร และวุฒิสภา ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าจะมีการประชุมรัฐสภาครั้งแรก

ในระหว่างระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ถ้าบทบัญญัติใดในรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

ในกรณีที่ท้องที่ของรัฐสภาเป็นครั้งแรกตามวรรค ๑๒๒ แต่ยังไม่ถึงวุฒิสภา ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่วุฒิสภาต่อไปจนกว่าวุฒิสภาจะครบองค์ประชุมให้บุคคลที่สมควรดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ สหภาพสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญนี้ รวมทั้งในกรณีที่ในรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่นให้ประชาชนวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ให้ประชาชนสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการให้มีการประชุมรัฐสภาครั้งแรกเมื่อมีการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและประกาศผลการเลือกสมาชิกวุฒิสภาแล้ว

มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ มาตรา ๙๑ มาตรา ๙๘ มาตรา ๙๙ มาตรา ๑๐๒ มาตรา ๑๐๖ มาตรา ๑๐๘ มาตรา ๑๐๙ มาตรา ๑๑๔ มาตรา ๑๑๕ และบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด ที่ห้ามมิให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางการเมือง มาใช้บังคับกับกฏการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ให้บทบัญญัติมาตรา ๑๕๒ ของรัฐธรรมนูญชั่วคราว ๒๕๖๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๒๖๕

“มาตรา ๒๖๕ ให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ สิ้นสุดลงในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

ให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไป เพื่อจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๓๕ และกฎหมายอื่นที่จำเป็นซึ่งกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ให้แล้วเสร็จและเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ แล้วให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงนับแต่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

เพื่อประโยชน์แห่งการจัดส่วนได้เสีย ห้ามมิให้กรรมการร่างรัฐธรรมนูญลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาภายในสองปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งตามวรรคสอง”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการเสนอแก้ไขถ้อยคำในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “มาตรา ๒๖๕ ให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูป แห่งชาติประเทศตามรัฐธรรมนูญ...”

นายธนาววัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการการกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า ร่างมาตรา ๑๓๕ ของร่างรัฐธรรมนูญนี้ กำหนดว่าต้องมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญซึ่งมีด้วยกันสิบฉบับ

- มีกรรมการสอบถามว่า ในการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้พิจารณานั้น สภานิติบัญญัติแห่งชาติสามารถแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เสนอโดยคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในฐานะที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติย่อมมีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญได้ แต่จะแก้ไขให้ขัดกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญไม่ได้ โดยจะต้องควบคุมการพิจารณาด้วยวิธีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญว่า ห้ามมิให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญในลักษณะที่ขัดกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญนี้ และคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญสามารถชี้แจงเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญในชั้นพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ ทั้งนี้ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมีความจำเป็นที่จะต้องตราให้แล้วเสร็จทั้งสิบฉบับ สำหรับเหตุผลที่กำหนดระยะเวลาไว้หนึ่งปี ให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญยังคงไม่สิ้นสภาพไป เนื่องจากเป็นการกำหนดระยะเวลาให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมีเวลาในการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ โดยระยะเวลาหนึ่งปีนั้นให้รวมเวลาในการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติด้วย ซึ่งเป็นการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมแล้ว ประกอบกับจำนวนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญถึงสิบฉบับ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะต้องเป็นผู้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้งสิบฉบับ ซึ่งกระบวนการการทำงานของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญอาจมอบหมายให้คณะอนุกรรมการไปพิจารณาในเนื้อหาของกฎหมายแต่ละฉบับแล้วเสนอต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญอาจจะตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่มีความจำเป็นเพื่อให้มีการเลือกตั้งได้เท่านั้น ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกสมาชิกวุฒิสภา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

- ควรบัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาลกำหนดให้มีสัดส่วนของอนุกรรมการที่มาจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญด้วย และอาจกำหนดให้มีสัดส่วนของอนุกรรมการที่มาจากสภานิติบัญญัติในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญด้วย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของสภานิติบัญญัติแห่งชาติขัดหรือแย้งกับเจตนารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญนี้

- ให้รอการพิจารณาในประเด็นระยะเวลาสิ้นสภาพของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไว้ก่อน เพื่อลดกระแสการวิพากษ์วิจารณ์ของสังคมว่าคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญถ่วงเวลาเพื่อเอื้อประโยชน์ให้รัฐบาลยืดยาวระยะเวลาในการบริหารประเทศออกไป

ต่อประเด็นความเห็นดังกล่าว ที่ประชุมเห็นควรให้รอการพิจารณาประเด็นการกำหนดระยะเวลาในการตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญไว้ก่อน ซึ่งประเด็นดังกล่าวมีผลเกี่ยวข้องกับการสิ้นสภาพของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “ให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไป เพื่อจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังต่อไปนี้ ร่างพระราชบัญญัติ ๑๓๕ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกำหนด

ไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ให้แล้วเสร็จและเสนอสหภาพนิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาภายในหนึ่งปี... นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ แล้วให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงนับแต่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว” ทั้งนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่ว่าด้วยองค์กรอิสระจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนการจัดทำกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในอนาคต

มติที่ประชุม

ที่ประชุมมีมติให้รอการพิจารณาร่างมาตรา ๒๖๕ ไว้ก่อน และให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการปรับปรุงร่างมาตราดังกล่าวให้เป็นไปตามแนวทางการพิจารณาของคณะกรรมการ

จากนั้น ที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นข้อพิจารณาเกี่ยวกับบทเฉพาะกาล ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ให้คณะกรรมการในองค์กรอิสระดำรงตำแหน่งต่อไปหรือไม่

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ควรให้มีกระบวนการสรรหาใหม่ทั้งหมด เนื่องจากมีการเพิ่มคุณสมบัติ และอำนาจหน้าที่ที่แตกต่างจากเดิม แต่ไม่ควรตัดสิทธิคนเก่าในการเข้ารับการคัดเลือก
- ควรกำหนดให้คณะกรรมการองค์กรอิสระมีที่มาจากสัดส่วนของแต่ละอาชีพให้ตรงกับภารกิจขององค์กรอิสระนั้น ๆ
- รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการองค์กรอิสระแต่ละแห่งไม่เท่ากัน จึงควรพิจารณาเรื่องดังกล่าวด้วย

ประธานกรรมการขอให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการจัดทำตารางเปรียบเทียบวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการองค์กรอิสระแต่ละแห่ง คุณสมบัติที่เพิ่มขึ้นใหม่ซึ่งแตกต่างจากเดิม และคณะกรรมการองค์กรอิสระแต่ละแห่งดำรงตำแหน่งมาแล้วกี่ปี เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ

ประเด็นที่ ๒ การปฏิรูป

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ยุทธศาสตร์ชาติควรดำเนินการก่อนการปฏิรูปหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า จะเขียนเรื่องการปฏิรูปได้ต่อเมื่อคณะกรรมการเห็นภาพชัดเจนแล้วว่า จะปฏิรูปอะไรและอย่างไร

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ตามข้อเสนอแผนการปฏิรูปประเทศหนึ่งปีครึ่ง (ในช่วงรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) และยี่สิบปี ในช่วงรัฐบาลต่อ ๆ มา ของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เป็นเพียงข้อเสนอในเรื่องเล็กน้อยเท่านั้น ยังไม่เห็นการปฏิรูปประเทศในภาพใหญ่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ตามข้อเสนอแผนการปฏิรูปประเทศหนึ่งปีครึ่ง (ในช่วงรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) และ ๒๐ ปี ในช่วงรัฐบาลต่อ ๆ มา ของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เป็นเพียงการเสนอว่าควรจะปฏิรูปในเรื่องใดเท่านั้น

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า คณะกรรมการควรเร่งปฏิรูปในเรื่องที่เกี่ยวกับการปรองดองเสียก่อน โดยแบ่งเป็นระยะต้น ระยะกลาง และระยะยาว

ประธานกรรมการกล่าวว่า การปฏิรูปเป็นการแก้ไขปัญหามีอยู่ให้ลุล่วงไป ส่วนการปรองดองเป็นเรื่องการออมชอมหรือผ่อนปรนกัน การปฏิรูปจึงต้องมีความชัดเจนว่า จะปฏิรูปอะไร อย่างไร และจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการใด ซึ่งขณะนี้คณะกรรมการยังไม่เห็นภาพชัดเจนว่าจะปฏิรูปไปเพื่อให้เกิดผลอย่างไร

คณะกรรมการจึงควรมีหนังสือถึงสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เพื่อสอบถามว่าควรปฏิรูปเรื่องอะไร อย่างไร ด้วยวิธีการใด เมื่อใด และภายในระยะเวลาเท่าใด เพื่อนำมาประกอบการร่างรัฐธรรมนูญ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรขอความเห็นจากพรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองในเรื่องการปฏิรูปประเทศว่า ต้องการจะให้มีการปฏิรูปประเทศในเรื่องใดและอย่างไร

- ร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่แล้ว (๒๕๕๘) ได้ยกรวมการปฏิรูปสิบสี่ด้าน เหลือเพียงสี่มาตรา ซึ่งได้มีการวางมาตรการไว้แล้วแต่ยังไม่ได้มีการกำหนดรายละเอียดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ โฆษกกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน นำเสนอผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเรื่องการปฏิรูปเมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ โดยนิด้าโพล เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา ดังนี้ สิ่งที่ประชาชนต้องการให้มีการปฏิรูปมากที่สุด คือ เรื่องการศึกษา รองลงมา คือ เรื่องการเมือง และเรื่องกระบวนการยุติธรรม ตามลำดับ ซึ่งในเรื่องการศึกษา ลำดับแรกต้องการให้ปฏิรูปครู รองลงมา คือ การปฏิรูปหลักสูตร และปฏิรูปเรื่องสื่อการเรียนการสอน ตามลำดับ ส่วนการปฏิรูปตำรวจ ลำดับแรกต้องการให้ปฏิรูปการบังคับใช้กฎหมาย รองลงมา คือ การปฏิรูปการกระจายอำนาจภารกิจของตำรวจ และการปฏิรูปงานด้านการสืบสวน ตามลำดับ ส่วนการปฏิรูปการเมือง ลำดับแรกต้องการให้ปฏิรูปคุณภาพนักการเมือง รองลงมา คือ การปฏิรูปการเลือกตั้ง และการปฏิรูปการใช้อำนาจฝ่ายบริหาร ตามลำดับ

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการจะต้องช่วยกันคิดว่าสิ่งที่ร่างไว้ในร่างรัฐธรรมนูญจะทำได้ อย่างไรเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ โดยอาจจะต้องกำหนดเป้าหมายในการปฏิรูปแต่ละเรื่อง ส่วนวิธีการเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ตามนโยบายของฝ่ายบริหาร โดยจะต้องกำหนดกลไกในการสานต่อเรื่องการปฏิรูปให้เกิดขึ้นอย่างจริงจังและนำไปปฏิบัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า อาจใช้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นตัวกำหนดทิศทางการปฏิรูปเพื่อให้พรรคการเมืองดำเนินการตามยุทธศาสตร์ดังกล่าว แม้ว่าประเทศไทยจะมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นตัวกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ แต่พรรคการเมืองส่วนใหญ่ก็ไม่ได้ให้ความสนใจกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งนี้ การบริหารประเทศที่มีแผนชัดเจนนั้นดีกว่าการบริหารประเทศที่ไม่มีแผนชัดเจน

- จะเป็นไปได้หรือไม่ที่จะให้กรรมการที่มีความชำนาญแต่ละด้านพูดคุยกับบุคคลภายนอกในแต่ละประเด็น เพื่อหาแนวทางในการปฏิรูปประเทศ อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อสงสัยว่าจะเป็นการทำงานซ้อนทับกับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า อาจจะเป็นการทำงานที่ซ้อนทับกับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และคณะกรรมการคงจะมีเวลาไม่เพียงพอในการดำเนินการดังกล่าว เนื่องจากการปฏิรูปต้องใช้เวลาในการศึกษารายละเอียดเชิงลึก คณะกรรมการทำได้เพียงร่างบทบัญญัติเรื่องการปฏิรูปว่าจะปฏิรูปเพื่ออะไร และต้องการให้เกิดสิ่งใดขึ้น จากนั้นจะต้องให้ผู้ที่ทำหน้าที่ไปดำเนินการ โดยคณะกรรมการจะต้องกำหนดกลไกเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูป รวมทั้งกลไกที่เหมาะสมที่จะทำให้การปฏิรูปบรรลุตามเป้าหมาย ทั้งนี้ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปนั้นจะต้องมีการศึกษาและวิเคราะห์ให้ละเอียดรอบคอบ เพราะหากไม่ศึกษาและวิเคราะห์อย่างละเอียดรอบคอบ

อาจทำให้การปฏิรูปไม่สัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหวัง นอกจากนี้ กระบวนการในการปฏิรูปนั้นจะต้องไม่เป็นการบังคับให้สภาผู้แทนราษฎร และคณะรัฐมนตรีต้องปฏิบัติตามในทุกเรื่อง

- ควรมอบหมายให้หลายหน่วยงาน หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งที่เป็นหน่วยงานซึ่งมีศักยภาพ และมีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ เป็นผู้กำหนดแผนการปฏิรูป และกลไกที่เหมาะสม เช่น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง หรือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นต้น

- บทบัญญัติในหมวดว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพนั้น ควรกำหนดให้มีกลไกที่จะทำให้ประชาชนสามารถจะบังคับตามสิทธิต่าง ๆ ที่รัฐธรรมนูญกำหนดรองรับเอาไว้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ทั้งนี้ ประธานกรรมการเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยกำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครอง หรือทำให้การใช้สิทธิของประชาชนเกิดผลในทางปฏิบัติ ในส่วนของบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปนั้นควรกำหนดไว้เพียงว่าให้มีการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้เท่านั้นโดยไม่ต้องกำหนดรายละเอียดของการดำเนินการปฏิรูป ยกเว้นการปฏิรูปที่ที่ประชุมเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และควรกำหนดรายละเอียดในการดำเนินการไว้

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

๔.๑ ที่ประชุมเห็นชอบกำหนดการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ดังนี้

(๑) ในระหว่างวันที่ ๓๐ - ๓๑ มกราคม ๒๕๕๙ จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ณ จังหวัดเชียงใหม่

(๒) ในระหว่างวันที่ ๖ - ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ณ จังหวัดขอนแก่น

(๓) ในระหว่างวันที่ ๙ - ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ณ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

(๔) ในระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๔.๒ ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันอังคาร ที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๘ เวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๑๕ นาฬิกา

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการพิเศษ

นายเผ่าพันธุ์ นวลส่ง

นิติกรชำนาญการ

นางสาววรินทร์พร ปณิธานธรรม

วิทยาการชำนาญการ

นายเฉลิมศักดิ์ ใจхани

วิทยาการปฏิบัติการ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมาธิการ ๒

ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์